

SENTENTIARUM LIBRI TRES
TREI CĂRȚI DE CUGETĂRI
(CARTEA A DOUA)

Sfântul ISIDOR de Sevilla

Introducere

Lucrarea *Sententiarum libri tres* a Sfântului Isidor de Sevilla (560?-636) este considerată a fi cea mai importantă lucrare a sa cu caracter teologic, fiind și prima încercare de alcătuire a unei *Summa theologica*. Textele traduse de noi pot fi împărțite în două categorii: virtuți și patimi. Prima categorie cuprinde patru capitole în care sunt tratate virtuțile teologice: credința, nădejdea și dragostea, la care se mai adaugă și înțelepciunea¹, iar partea a doua este dedicată patimilor mândriei și desfrânării. Acestea nu au mai fost niciodată traduse în limba română. În ceea ce privește cealaltă operă a sa au mai fost traduse în anul 2014, la editura Polirom, doar două capitole din *Etymologiae*. Mai mult, lucrarea *Sententiarum libri tres* este tradusă doar în limbile spaniolă, franceză și italiană, și conservată în următoarele ediții: L. Robles, *Isidore de Séville, Sententiarum libri tres, texte critique et étude*, Montréal, 1959-1960; I. Roca Meliá, *Sententiarum libri tres, con la traduzione spagnola*, Bibl. de autores cristianos, Madrid, 1971²; P. Cazier, *Isidorus Hispalensis, Sententiae*, îngrijită de Pierre Cazier, Corpus Christianorum Series Latina CXI, Editura Typographii Brepols Editores Pontificii, Turnholti, MCMXCVIII (1998); *San Isidoror de Sevilla, El libro 2° y 3° de las Sentencias*, intr. y traducción por J. Oteo Uruneala, Sevilla, 1991; Francesco Trisoglio, *Le sentenze*, introducere, traducere în limba

¹ Ordinea tratării lor de către Sfântul Isidor de Sevilla este: înțelepciunea, credința, dragostea și nădejdea (speranța după cum am tradus în text), ordine pe care am respectat-o și noi în traducere.

² Versiunea este realizată după ediția critică prezentă în colecția Migne PL 83, col. 536-738, ediție după care este realizată și traducerea de față. Această ediție critică din Migne reproduce notele din cea mai veche ediție aparținând lui Per Garfiam Loayla (Taurini, 1593) și din cea a lui Juan Grial (Madrid 1599).

italiană și comentariu de Francesco Trisoglio, Editura Marcelliana, Brescia, 2008.

În astfel de condiții considerăm că orice început, fie el cât de modest, este binevenit. Nu știm motivul exact pentru care această operă nu s-a bucurat de o mai largă răspândire, însă faptul că în alcătuirea ei Sfântul Isidor este tributar Fericitului Augustin și Sfântului Papă Grigorie cel Mare, ar putea fi unul dintre motive, el rămânând în umbra acestora.

J. Fontaine în *Isidore de Séville et la culture classique dans l'Espagne wisigothique*, afirmă că în cele trei secole existente între Prudentiu (+413) și invazia arabilor în Spania (711) „Isidor este singurul mare scriitor al Spaniei vizigote. Nu este numai prima dovadă a existenței unei vieți intelectuale în regatul de Toledo, ci e singurul prozator hispano-latin a cărui operă profană și sacră merită să fie comparată cu cea a marilor autori ai latinității creștine”³.

În traducerea textului ne propunem să ne menținem cât este posibil aproape de textul latin, fără a face interpretări sau adăugiri, însă nu vom ezita să facem acest lucru atunci când va fi nevoie, deoarece scopul oricărei traduceri este de a avea sens în limba țintă, cu riscul unei îndepărtări de limba sursă. Vom încerca să redăm, pe cât posibil, trăsăturile tipice originale ale stilului isidorian, modalitățile stilistice utilizate de acesta, păstrând totodată coloritul său artistic.

Capitolul I. Despre Înțelepciune

1. Oricine este înțelept urmând [înțelepciunii] lui Dumnezeu este fericit. Viața fericită este cunoașterea celor dumnezeiești. Cunoașterea celor dumnezeiești reprezintă împlinirea lucrărilor bune. Împlinirea lucrărilor bune rodește veșnicia.

2. Cine este înțelept după [înțelepciunea] lumii acesteia este neînțelept după [înțelepciunea] lui Dumnezeu. De unde și profetul zice: *Neștiutor, se zice, devine orice om din cauza științei sale* (Ieremia 10, 14).

³J. Fontaine, *Isidore de Séville et la culture classique dans l'Espagne wisigothique*, Vol. I-II, Paris, 1959, pp. 4-5.

3. Cel dintâi interes al științei este a-l căuta pe Dumnezeu, apoi noblețea vieții cu săvârșirea de fapte morale.

4. Nimeni nu a primit deplin înțelepciunea lui Dumnezeu, dacă acela nu s-a străduit să se depărteze de toată grija vieții după cum și este scris: *Înțelepciunea cărturarului se arată în momente de liniște și cel care se detașează de grijile vieții abia atunci o va dobândi deplin* (Sirah 38, 24).

5. Nu ajunge la desăvârșire cu puțină cunoaștere cel care știe că nu poate să pătrundă tainele lui Dumnezeu. Însă numai atunci îl cunoaștem cu adevărat pe Dumnezeu, când noi spunem că nu îl cunoaștem pe El pe deplin.

6. Câteodată se admite o oarecare necunoaștere. Însă nimeni nu este mai vinovat decât acela care nu cunoaște pe Dumnezeu.

7. A întreba este modul de căutare al adevărului pentru mulți, însă pentru puțini este revelația. Dar acestea care sunt peste înțelegerea omului nu trebuie cercetate. Orice este deasupra puterii de înțelegere a omului, nu trebuie cercetat. Însă trebuie respectat planul divin, pentru că aceasta se crede a fi dreptatea care i-a plăcut voinței divine. Căci nu ar putea să fie neadevărat ceea ce place unui judecător drept.

8. Toată înțelepciunea izvorăște din cunoaștere și presupunere. Însă este mai bună opinia care provine mai degrabă din cunoaștere decât din presupunere. Căci una este adevărată, iar cealaltă îndoielnică.

9. Se atinge un nivel înalt al greșelii când cineva știe ce trebuie să facă și nu vrea să urmeze ceea ce știe. De unde și Dumnezeu zice: *Servul care știe voia stăpânului său și care nu face cele care se cuvin va primi multe lovituri* (Luca 12, 47). Și Iacob spune: *Cel care cunoaște binele și care nu-l face, săvârșește păcat* (Iacob 4, 17).

10. *Nevinovăția* împreună cu ignoranța se numește prostie, însă *nevinovăția* împreună cu cunoașterea se numește negreșit înțelepciune.

11. Este folositor să știi multe și să trăiești drept. Iar dacă nu reușim [să împlinim] și pe unul și pe celălalt, este mai bine să urmărim a trăi bine decât a cunoaște multe.

12. Nu se ajunge la fericire urmând faptele cunoașterii, nici fericirea nu constă în a știi multe, ci este un lucru mareț a trăi fericit.

13. Nimănui nu-i este de folos a fi învățat, dar cu ignoranță față de Dumnezeu, și cu nimic nu dăunează celor care Îl cunosc pe

Dumnezeu ignorarea lumii. Însă cunoaște deplin cel care cunoaște mai întâi pe Dumnezeu și aceasta nu pentru sine, ci pentru Dumnezeu.

14. Cu nimic nu dăunează cuiva dacă din neștiință va cugeta despre unele elemente, numai să mărturisească lucruri adevărate despre Dumnezeu. Căci chiar dacă fiecare este incapabil să discute despre esența materială și imaterială, totuși, pe acela îl face fericit o viață dreaptă, cu credință.

Capitolul II. Despre credință

1. Nu se poate ajunge la adevărata fericire decât numai prin credință; însă fericit este care și crezând drept a trăit bine și viețuind bine a păstrat credința dreaptă.

2. Numai dacă există credință, se cuvine a-L invoca pe Dumnezeu și a te ruga Lui, și doar atunci I se aduce lauda cuvenită, când este invocat și crezut.

3. Nu trebuie să credem numai ce distingem cu simțul trupului, ci mai mult ce observăm cu inteligența minții, adică pe Dumnezeu. *Fără credință nimeni nu poate plăcea lui Dumnezeu* (Evrei 11, 6); *Și tot, deci, ce nu este din credință este păcat* (Romani 14, 23).

4. Credința în nici un chip nu vă este smulsă (îndepărtată), dacă este susținută de rațiune și dovezi. Însă cui îi este impusă cu forța, nu poate rămâne statornic în ea: de exemplu, după cum spune cineva, despre copacii tineri: dacă cineva i-ar trage de vârf în jos cu putere, în timp ce i se dă drumul, se întoarce numaidecât la forma la care fusese.

5. După cum omul, bazat pe liberul arbitru, de bună voie s-a depărtat de Dumnezeu, tot așa, crezând, s-a întors la Dumnezeu datorită convertirii propriei minți; după cum libertatea deciziei se cunoaște prin propria voință, așa și ajutorul divin prin acceptarea credinței adevărate.

6. Dumnezeu vede credința din inimă, unde oamenii care cu gura se prefac că spun lucruri adevărate nu se pot dezvinovăți și ascund în inimă nelegiuiri grave.

7. După cum credința care nu este mărturisită cu gura prin rugăciune și nu este crezută în inimă nu ajută la nimic, tot așa nu va folosi la nimic credința care este păstrată în inimă, dacă nu este mărturisită cu gura. Căci despre astfel de credință mustără și profetul pe unii, zicând: *A dispărut credința, a fost înlăturată din gura lor*

(Jeremia 7, 28). Căci credința care este crezută în inimă, este arătată prin mărturisirea gurii pentru mântuire (Romani 10, 10).

8. Credința fără fapte este goală și degeaba se mângâie numai cu credința cel care nu se împodobește cu fapte bune.

9. Cel care poartă crucea trebuie să moară pentru lume. Căci a purta crucea și a muri, înseamnă a se mortifica pe sine însuși; a purta crucea și a nu muri, înseamnă ipocrizie.

10. Cei care au prin credință cunoașterea lui Dumnezeu și sunt acoperiți de fapte, urmează exemplul lui Balaam, căruia copleșit de fapte i s-au deschis ochii prin cunoașterea credinței.

11. Cei trupești caută credința nu pentru virtutea sufletului, ci pentru a-și procura avantaje trecătoare. De unde și Dumnezeu a zis: *Mă căutați nu pentru că ați văzut minuni, ci pentru că ați mâncat din pâini* (Ioan 6, 26).

12. Creștinul rău, cât timp nu trăiește după învățătura Evangheliei, când apare pe neașteptate ispita, pierde cu ușurință chiar acea credință pe care o cultiva cu cuvântul.

13. Mulți sunt creștini doar pentru că cred, însă nu sunt de acord cu adevărata lucrare din învățătura creștină. Mulți, de asemenea, nu iubesc credința în Hristos din inimă ci, din pricina fricii omenești, se prefac, din ipocrizie, că au aceeași credință și cei care nu se arată în mod deschis a fi răi, din cauza fricii, sunt cunoscuți drept buni, în mod fals.

14. Cei care iubesc lumea se ostenesc câteodată pentru credință, și unii chiar reușesc; ei înșiși, în adevăr, fiind cuprinși de dragostea de cele pământești, nu au nevoie de dragostea de cele cerești, ci apără cu cuvântul doar credința.

15. Unii îi atacă pe eretici din cauza credinței lor dar, cu aroganță, îi disprețuiesc pe cei care sunt în interiorul bisericii. Într-adevăr, îi resping pe adversarii credinței din cauza necredinței, însă credincioșii cad sub povara mândriei.

Capitolul III. Despre iubire

1. Deși unii ar părea că sunt părtași în credință și fapte virtuozose, totuși, deoarece sunt lipsiți de afecțiunea iubirii fraterne, nici unul din ei nu sporește în virtute. Într-adevăr, după cum spune și Apostolul: *Dacă voi fi dat trupul meu ca să-l ard și nu voi fi avut dragoste, nimic nu-mi folosește* (I Corinteni 13, 3).

2. Fără iubire, deși cineva ar crede drept, nu poate ajunge la fericire, deoarece virtutea iubirii este atât de mare, că chiar profetia și martiriul fără aceasta nu pot fi crezute.

3. Nici un bun nu se compară cu iubirea. Căci iubirea este izvorul tuturor virtuților. De unde și iubirea este legătura desăvârșirii (Coloseni 3, 14), spune Apostolul, pentru că toate virtuțile sunt legate laolaltă de aceasta.

4. Iubirea de Dumnezeu se aseamănă morții, după cum vorbește Solomon: *iubirea este tare ca și moartea* (Cântarea Cântărilor 8, 6); de aceea, deoarece așa cum moartea desparte năvalnic sufletul de trup, tot așa iubirea pentru Dumnezeu separă pe om de lume și de iubirea carnală.

5. Cine disprețuiește învățăturile lui Dumnezeu, nu iubește pe Dumnezeu. Căci nu iubim pe stăpânitor, dacă urâm legile acestuia.

6. Unitatea iubirii trebuie să fie menținută cu bărbați sfinți, căci cu cât cineva se retrage din lume, cu atât este nevoie să se asocieze (alături) comunității celor buni.

7. Dragostea constă în iubirea lui Dumnezeu și a aproapelui. Însă păstrează în el iubirea lui Dumnezeu cel care nu se desparte de iubirea aproapelui. Cine se desparte de comunitatea de frați este lipsit de participarea la iubirea divină. Nici nu va putea să iubească pe Dumnezeu cel care se cunoaște că șovăie în iubirea aproapelui. Hristos este Dumnezeu și om: de aceea nu iubește deplin pe Hristos cel care urăște pe om.

8. Aparțin celor buni următoarele distincții: să nu urăști pe păcătoși, ci păcatele, și să nu respingi pe cele spuse drept ca [fiind] false, ci [mai întâi] să le verifici.

9. Cei care sunt nedesăvârșiți în dragostea față de Dumnezeu, de multe ori hotărăsc să se despartă de vicii; însă [fiind] copleșiți de greutatea viciilor, se întorc din nou la acele vicii la care doresc să renunțe.

Capitolul IV. Despre speranță

1. Cei care nu renunță la a săvârși răul, caută în zadar bunăvoînța lui Dumnezeu, pe care într-adevăr ar obține-o dacă se opresc de la fapte rele.

2. Trebuie să ne îngrijorăm mult că nu din cauza speranței în îngăduința pe care Dumnezeu o promite păcătuim cu perseverență,

nici nu ne pierdem nădejdea în îngăduință deoarece Dumnezeu pedepsește cu dreptate păcatele, ci, fiind evitate ambele pericole, fugim de rău și sperăm în iertare prin mila lui Dumnezeu. Fără îndoială tot cel drept strălucește prin speranță și teamă deoarece, acum speranța îl pregătește pentru fericire, iar frica de gheenă îl obligă la teamă.

Capitolul XXXVIII. Despre mândrie

1. Mândria este mai rea decât orice viciu, fie din cauză că este însușită de persoane nobile și foarte importante, fie pentru că se naște din opere de dreptate și virtute și nu prea este încercată de sentimentul de păcătoșenie. Voluptatea trupului, într-adevăr, din moment ce, imediat, prin ea însăși se dezonorează, se face prin aceasta vizibilă tuturor. Și totuși, în ochii lui Dumnezeu, e mai puțin gravă decât mândria. Însă cine este stăpânit de mândrie, și nu își dă seama, cade în voluptatea trupului, pentru ca, umilit de aceasta, să se ridice și din neorânduială, și din mândrie.

2. Oricine păcătuiește este mândru, prin aceea că făcând un lucru oprit arată dispreț față de porunca divină. Ca urmare, pe drept [se spune]: *începutul tuturor păcatelor este mândria* (Eclesiast 10, 15), pentru că dacă neascultarea poruncilor lui Dumnezeu n-o va fi precedat-o, vina încălcării legii nu vine din urmă.

3. Oricine [este] mândru se cufundă în starea cea mai de jos, cu cât se înalță mai sus; și cu cât se smerește mai mult, cu atât se ridică mai sus. Căci cine se ridică prin propria mândrie, prin dreptatea lui Dumnezeu se coboară.

4. Cei ce se umplu de mândrie, se hrănesc cu vânt, de unde și profetul spune: *toți păstorii tăi pasc vânt* (Ieremia 22, 22), adică duhul mândriei.

5. Cei ce se mândresc cu virtuțile lor, trebuie să fie judecați chiar după faptele lor pe care le întrebuițează ca virtuți, deoarece săvârșesc fapte bune [însă] nu cu voință bună. Căci, de fapt, fără smerenie și fără dragoste virtutea de orice fel este socotită patimă.

6. Din pricina mândriei diavolul a căzut din fericirea cea de sus. Așadar cei ce sunt înălțați de virtuți, imită pe diavol; și prin urmare se prăbușesc foarte tare, deoarece cad din înălțime.

7. Mândria, după cum este originea tuturor nelegiuirilor, este în consecință și năruirea tuturor virtuților. Căci ea însăși este prima

în [săvârșirea] păcat[ului] și ultima la nevoie. În fapt, aceasta și corupe mintea prin păcat la început, și o face să cadă din virtute la urmă. De aceea este și cel mai mare dintre toate păcatele, pentru că atât prin virtuți cât și prin păcate devastează (distruge, ucide) mintea umană.

8. Acolo moare mândria unde se și naște, deoarece pentru cei mândri nu este una păcatul și alta pedeapsa, ci pentru ei tocmai păcatul este și pedeapsă.

9. Din mândrie se naște aroganța, nu din aroganță se naște mândria. Căci dacă nu ar fi apărut mai întâi o grandoare ascunsă a minții, nu ar fi fost urmată de un elogiu deschis al meritelor. Astfel mândria este așezată înaintea aroganței în vină, după cum este arătată de origine.

10. Cel mai adesea, pentru îndreptarea mândriei, prin providența lui Dumnezeu unii cad în vreo vină, prin care alunecare, reîntorși la ei înșiși, cu smerenie se înțelepțesc și nu doresc a se lăuda cu darurile lui Dumnezeu, ci laudă pe Dumnezeu de la care au primit darurile, de unde vor să fie laudați.

11. Este mai de folos pentru aroganți să alunece în orice viciu și, după vreo întâmplare, să se smerească înaintea lui Dumnezeu, decât să strălucească prin mândrie și să ia asupra lor pedepsele mai apăsătoare ale căderii prin mândrie.

Capitolul XXXIX. Despre desfrânare

1. Cel mai adesea din păcatul mândriei se ajunge în detestabila necurăție a trupului. Căci unul este legat de celălalt, dar precum prin mândria cugetului se ajunge la întinarea dorinței, așa prin cuget smerit se păstrează castitatea trupului. Însă Dumnezeu uneori îndepărtează mândria ascunsă a cugetului prin vădita năruire a trupului.

2. Necurăția dorinței se naște din mândria ascunsă a inimii, [și avem] din exemplul primului om, care de-ndată ce s-a umflat de mândrie împotriva lui Dumnezeu, imediat a cunoscut dorința trupului și a ascuns cele de care trebuia să se rușineze. De aceea, fiecare să-și curețe propriile greșeli în care a căzut ori de câte ori este învins de dorință, deoarece dacă nu ar fi luat-o înainte mândria care stă ascunsă, nu ar urma năruirea vădită a dorinței.

3. Uneori creștinul este ispitit de diavol prin două păcate: în ascuns prin mândrie și pe față prin plăcere. Dar în timp ce acesta evită plăcerea, cade în mândrie. De asemenea, în timp ce, fără băgare de seamă, se îndepărtează de mândrie, cade puțin câte puțin în plăcere; și astfel din păcatul ascuns al mândriei se ajunge la cel vădit al plăcerii și de la plăcere se ajunge la mândrie. Însă slujitorul (robul) lui Dumnezeu, veghind separat asupra ambelor păcate, se ferește astfel de plăcere ca să nu cadă în mândrie și tot așa pune stavilă mândriei ca să nu se pornească inima spre plăcere.

4. Demonii se arată mari susținători ai plăcerilor și mândriei; și dacă spiritele rele se pun în serviciul celorlalte păcate, totuși, acestora li se alătură cu o mai mare intimitate și lor le slujesc mai mult după dorință.

5. Diavolul stăpânește asupra neamului omenesc îndeosebi prin aceste două păcate, adică prin mândria cugetului și lăcomia trupului. De unde și Dumnezeu vorbește în [cartea] Iov despre diavol spunând: *sub umbră doarme, în singurătatea trestiei, în locuri mlăștinoase* (Iov 40, 21-22). Căci prin trestii se arată deșertăciunea mândriei, iar prin locurile mlăștinoase lăcomia trupului. Căci prin aceste două păcate diavolul stăpânește neamul omenesc, fie în timp conduce cugetul la mândrie, fie în timp ce seduce trupul prin plăcere.

6. Mulți sunt supuși plăcerilor și, cu o mândrie îndărătnică, se fălesc chiar cu fapte ale plăcerii și apoi devin foarte mândri, ei care ar trebui să fie smeriți.

7. Dacă am dori să comparăm răul, [acesta] se face mai rău nu numai când se comit ticăloșii, ci chiar când oamenii corupți de falsitatea laudei sunt înălțați de aceste ticăloșii, după cum este scris: *Se laudă păcătosul cu poftele inimii sale* (Psalmi 9, 23). Căci ce [este] mai rău decât ca păcătosul să se bucure în ticăloșii, din cauza cărora acum trebuie să se pocăiască cu multe lacrimi.

8. Plăcerea atunci se dorește mai mult cât timp se vede. Căci așa cum un înțelept spune: *Mai întâi sunt ofensivele plăcerii datorate ochilor și apoi cele ale cuvintelor*. Căci cine nu este sedus de [plăcerea] ochilor, poate să reziste cuvintelor. Ajunge firea unde încă afectele sunt libere.

9. Cine își înfrânează datorită sfaturilor stimulul plăcerii, nu trece (ajunge) la o învoire (armonie/liniștire) a plăcerilor (poftelor).

De fapt rezistă ușor faptelor cel care nu se complace (dă curs) plăcerii care îl ispitește.

10. Mai greu este luptat cel care este încercat până la învoire, deși nu este ispitit până la săvârșire, decât acesta care numai prin sugerare este tulburat de ispите din cauza condiției trupești.

11. Ghimpele din trup, care se afla în Sfântul Pavel (II Corintheni 12), deoarece îngerul Satanei îl ispитеa, se datora legii păcatului, care se află în măduarele oamenilor din nevoia plăcerii. Se îmbunătățește [cel care] în timp ce învinge în sine, împotrividu-se, prinde curaj de lupte glorioase din lipsa de putere a plăcerii ispititoare.

12. Multele lupte împotriva robilor lui Dumnezeu sunt stârnite de trupul lor căci deși este nezdruncinată încordarea în iubirea de Dumnezeu a acestora, totuși mintea suportă luptele interne care vin de la trupul pe care îl poartă în exterior. Însă Dumnezeu care permite aceste lucruri pentru încercare, protejându-i cu harul său, nu-i părăsește pe ai săi.

13. De aceea, uneori cei aleși cad în păcatul trupului deși sunt vindecați de păcatul mândriei de care se îngâmfau din cauza virtuților și care din cauza sentimentelor virtuose devin mândri ca apoi să cadă, și sunt smeriți de păcatul trupului ca apoi să se ridice.

14. Înainte de a se săvârși adulterul în fapt, deja există adulterul în cuget. Căci din inimă mai întâi desfrânările trebuie să fie îndepărtate și nu vor izbucni în faptă. De aici este ce se spune prin prorocul: *Încingeți-vă coapsele voastre și piepturile voastre* (Isaia 32, 11); acest lucru înseamnă: înlăturați poftele din inimă care influențează coapsele. Căci inima este deasupra pieptului, nu în coapse.

15. Libertatea fără limite a plăcerii nu știe să aibă (păstreze, mențină) măsură. Căci odată ce sufletul păcătos s-a corupt, implinindu-se în desfrânare, în bogăția trupului, nu mai puțin trece de la o ticăloșie la alta, îndemnat de demoni și în același timp a depășit fără măsură limitele rușinii, a adăugat nelegiuiri nelegiuirilor și puțin câte puțin înaintează spre mai rău.

16. Plăcerea trupului, pentru cel care nu o cunoaște, nu este pe placul celui care iubește, mai bine zis celui nebun, așa cum [este] pentru cel care o cunoaște; și astfel plăcerea nu desfată cât timp este săvârșită pentru prima dată, dar repetată aduce multă încântare. Căci într-adevăr dacă a intrat în obișnuință devine mai plăcută pentru cei atât de nenorociți, încât este greu a renunța la ea. De

unde și adesea noi, precum prizonierii, din obișnuință spre a greși suntem trași pentru a păcătui cu oarecare violență și observăm că simțămintele noastre se revoltă în noi împotriva voinței bune.

17. Dacă desfrânarea trupului încântă mai mult mintea decât dorința de feciorie, încă stăpânește în om păcatul. Desigur dacă frumusețea fecioriei interioare bucură mai mult, cu siguranță nu stăpânește păcatul, ci domnește dreptatea. Căci nu numai din cauza faptelor plăcerii păcatul se află în om, dar dacă încă mai provoacă desfătare și stăpânesc inima, fără nici un dubiu conduce păcatul.

18. Desfrânarea trupului este adulter, iar desfrânarea sufletului reprezintă închinarea la idoli. Însă există și desfrânare spirituală, despre care Dumnezeu spune: *Cine va fi privit o femeie spre a o dori, deja a săvârșit adulter cu ea în inima sa* (Matei 5, 28).

19. Desfrânare este numită orice pată necurată ori de câte ori cineva s-ar expune la diferite plăceri rușinoase. Căci din plăcerea de a desfrâna se nasc diferite ticăloșii, pentru care se închide Împărăția lui Dumnezeu și omul este despărțit de Dumnezeu.

20. Între celelalte șapte păcate desfrânarea este cea mai mare dintre ticăloșii deoarece pângărește templul lui Dumnezeu prin necurăția trupului și luând măduarele lui Hristos, le face mădulele ale [unei] desfrânate.

21. Mai mult prin desfrânarea trupului neamul omenesc se supune diavolului, decât prin celelalte vicii. Căci acesta încercă să-i pervertească pe oameni ademenindu-i cu diferite ispite, totuși face să se nască mai mult dorința de a desfrâna, deoarece dorește ca ambele sexe să sufere mai mult de acest viciu.

22. Demonii, știind că castitatea este frumusețea inimii și că prin aceasta oamenii sunt asemănați meritelor îngerilor din care și ei sunt căzuți, loviți de răutatea invidiei, cauzează piedici prin simțămintele trupului și prin dorința plăcerii pentru ca să atragă căderea sufletului din Împărăția Cerurilor și să tragă cu ei pe aceștia în iad, lăudându-se că au învins.

23. Când, datorită ispitei demonilor mintea este îndemnată la plăcerea desfrânării, sunt aduse înaintea ochilor frica de pedeapsa divină și chinurile focului veșnic, deoarece, fără îndoială, orice pedeapsă este depășită de frica unei alte pedepse mai grele. Căci așa cum cui pe cui scoate, așa adesea reamintirea focului gheenei îndepărtează dorința desfătării.

24. Unii se desfată trăind la tinerețe în desfătare, iar la bătrânețe se fac cumpătați și atunci aleg să se dedice fecioriei când plăcerea încetează să-i aibă drept sclavi.

25. În nici un chip la bătrânețe nu trebuie să fie numiți cumpătați cei care au trăit la tinerețe în desfătare. Astfel [de oameni] nu au răsplată deoarece nu au dus o luptă aprigă. Căci îi așteaptă slava pe cei în care va fi fost o nevoie puternică.

Traducere din limba latină de Drd. Bogdan-Vlăduț BRÎNZĂ